

ՃԱՆՉՆԱԼ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԸ

Ինչո՞ւ նանչնալու ենք Յիսուս Քրիստոսը: Որովհետեւ մինչեւ որ չնանչնանք Մեր Տէրը՝ Յիսուս, չենք կրնայ նանչնալ նաեւ մենք զմեզ ու կը դեգերինք եւ կը թափառինք ցնորքի եւ ունայնութեան մէջ: Ի՞նչ կը նշանակէ նանչնալ անձ մը: Մեծ տարբերութիւն կայ անձ մը նանչնալու եւ հասկնալու մէջ: Ապրելու արուեստը կը պահանջէ գիտնալ, թէ մարդ արարած, իր ո՞ր մէկ ներքին մղումին պարտ է հետեւիլ եւ աշակերտիլ:

Ճանչնալ, գիտելիքները ամբարնել չէ միայն, այլ գիտակցի՛լ, եւ գնահատել է Յիսուսը: «Կը նանչնամ այս անձը», ըսել կ'ուզենք որ անձամբ հաղորդ եղած ենք կամ անձնական փորձառութեամբ կը նանչնանք զայն: Ճանչնալը սոսկ իմացական նանաչողութեան իմաստը չունի այստեղ, գուտ միտքով գիտնալու երեւոյթին չ'ակնարկենք: Յիսուս սապէս կը բացատրէ.

«Ես եմ Բարի Հովիւը. կը նանչնամ իմիններս եւ կը նանչցուի՛մ իմիններէս: ...Իմ ոչխարներս իմ ձայնս կը լսեն, եւ ես կը նանչնամ զանոնք. եւ անոնք պիտի չկորսուին յաւիտեան. եւ ոչ ոք պիտի յափշտակէ զանոնք իմ ձեռքէս» ... Յով. Ժ. 14, 27:

Չնանչնալով պաշտելը՝ կռապաշտութիւն է, եւ գոհացում չկարողանար տալ երբեք գիտակից մարդու:

«Որեւէ բան մը գիտնալ իմաստութիւն չէ, իմաստութիւնը դարբնուած գիտութիւն է»:

Բնական, արուեստներու, գրականութեան եւ իմաստասիրութեան գիտելիքները նանչնալ, մարդկային հետաքրքրութիւնը գոհացնել է, բայց նանչնալ՝ Աստուած, յաւիտեական կեանք

ունենալ կը նշանակէ: Յիսուս իր աղօթքին մէջ կ'ըսէ.

«Այս է յաւիտեական կեանքը, որ նանչնան Քեզ միակ Ճշմարիտ Աստուած, եւ նանչնան Յիսուս Քրիստոսը, զոր Դուն ղրկեցիր»... Յով. Ժ. 3:

Աստուած ճշմարիտը նանչնալու միակ եամբան, Յիսուսը նանչնալով է: Ան ըսաւ.

«Ամէն ինչ տրուեցաւ Ինծի Իմ Հօրմէս. եւ ոչ ոք կը նանչնայ Որդին, եթէ ոչ՝ Հայրը. եւ ոչ ոք կը նանչնայ Հայրը, եթէ ոչ՝ Որդին, եւ ան՝ որուն ուզէ յայտնել Որդին»... Մատթ. ԺԱ. 27:

Հին Կտակարանի մարգարէները չկրցան նանչնալ «Խորհուրդ խորին, Անհաս, Անըսկիզբն» Աստուածը: Մովսէս եւ իրեն յաջորդող մարգարէները ունեցան միայն տարտամ եւ աղօտ գաղափար մը Աստուած Ճշմարիտի մասին.. Ա. Կորնթ. ԺԳ. 12: Հին Կտակարանի Աստուածը, Աստուածն էր միայն Իսրայէլի ժողովուրդին: Ան կոչուած էր «նախանձութիւն վրէժխնդիր»: Իսրայէլի ժողովուրդը ծնունդ տուաւ բազմաթիւ մարգարէներու: Անոնք ուսուցին եւ փարոգեցին իրենց ազգին «վախո՛ւ Աստուածը»:

«Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վախն է» Սաղմոս ԺԺԱ. 10:

Անոնք ունեցան աստուածային ներշնչում, սակայն այդ անբարատ ներշնչումը ապականեցին իրենց ազգայնամոլութեամբ եւ ցեղակրօնական նախապաշարումներով: Կարդալ Ա Թագաւորաց 15րդ Գլուխը եւ ուրիշ բազմաթիւ նմանօրինակ հատուածներ:

Սամուէլ մարգարէն, որ ձայնեղէն կերպով խօսած էր Աստուծոյ հետ, սարսափելի տեսլութեամբ եւ վրէժ-խնդրութեամբ կը ներկայացնէ այն Աստուածը որ Յիսուս՝ Ի՛ր Մարդե-

դուքեամբ ներկայացուց որպէս ՍէՐ եւ ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ:

Երկնառաք եւ մարդեղացեալ Յիսուս, նման իր նախորդ մարգարէներուն, կանչեց եւ ընտրեց իրեն ընդունակ եւ Զինք ճշմարտապէս վկայելու պատրաստ անձեր: Յիսուս դաստիարակեց իր աշակերտները, ո՛չ՝ Մովսէսի եւ ո՛չ ալ եղիայի աշակերտներուն նման, այլ՝ բոլորովին նոր տեսիլքով եւ անձնագոհութեամբ լեցուած նուիրեալներ: Այս աշակերտներէն ոմանք տեսնելով եւ իմանալով Յիսուսի բոլորանուէր անձնութիւնը, փոխանակ վստահելու Անոր սիրո՛յ հմայագեղ Զօրութեան եւ յաղթանակին, թողուցին Յիսուս Վարդապետը եւ միացան գէնքի գօրութիւնը ջատագովող Հին Կտակարանի Մովսէսի ազգայնամո՛ղ աշակերտներուն:

Բոլոր բունատիրական ատելութիւն եւ վրէժխնդրութիւն քարոզող մարգարէներն ու կղերականները, ի վերջոյ չկրցան հանդուրժել Նազովրեցի Մարգարէն, ու Զայն դատապարտեցին մահուան: Թող չկարծուի, թէ միայն Հրեայ մարգարէներն ու քահանաները կոյր էին ու նախապաշարեալ: Քրիստոսի եկեղեցին ալ քաղաքական ուժերու օժանդակութեամբ սկսեալ ԺԲ-րդ Դարուն վերածուեցաւ հաւատաւնական արշաւներու:

Ղազար Փարպեցիի հակառակորդները զայն հանեցին իր պաշտօնէն մերկ եւ թշնամանօք, զրկելով ամէն ունեցածէն՝ զոր մանկութենէն ի վեր ստացած էր, ու մինչեւ անգամ իր յունարէն գիրքերը չտուին անոր, թէեւ իրենք ալ անկարող էին օգուտ քաղել անոնցմէ, եւ այն թանկագին ձեռագիրները կը մնային անկիւն մը նետուած՝ կեր ըլլալու ցեցերուն:

Եւրոպայի կրօնական Հաւատաւնութիւնը որ սկսաւ որպէս

հալածանք հերետիկոսներու դէմ 1184ին, դարձաւ արիւնալի եւ անողոք սպանդ ու վերջ գտաւ 1820ին: Հերետիկոսները դատելու եւ պատժելու պաշտօն ունեցող կրօնական աններող ժողով մըն էր: Ոչինչ բան քաւական էր, մէկու մը աղանդաւորութեան մէջ մեղադրելու եւ այրելու համար: 1184ին հաստատուած, այս ժողովը գործեց նաեւ Ֆրանսայի հարաւային կողմը: ԺԳ. դարու Իտալիոյ եւ Սպանիոյ մէջ ալ հաւատաւնական ատեաններ կային: Նարոյէոն դադրեցուց հաւատաւնութիւնը 1808ին, սակայն 1814ին վերստին հաստատուելով, 1820ին վերջնականապէս ջնջուեցաւ:

Վեց հարիւր տարիներու ընթացքին հարիւր հազարաւոր հաւատացեալներ անողոքաբար սպաննուեցան քրիստոնեայ կարծուած կարգ մը եկեղեցիներու եւ եկեղեցական կարծուած հայրերու կողմէ: Որպէս վկայութիւն, կ'ուզեմ յիշել, որ սուրբ Օհան Ոսկեբերանն ալ դարձաւ այս զոհերէն մին: Աստուած ողորմի այդ դաժան հաւատաւնիչներուն:

Թէեւ հաւատաւնիչներու զագրելի իշխանութիւնը, Նարոյիոն դադրեցուց 1820ին, սակայն նզովք, քանադրանք եւ ախորը տակաւին կը շարունակուին եկեղեցիներէն ներս: Վերոյիշեալ հակաքրիստոնեայ եւ կոյր նախապաշարումներու միակ բուժիչ դարմանը, ճանչնալ է Յիսուս Քրիստոսը որպէս ճշմարիտ աստուածառաք երկիւնքէն եկած Աստուածորդին ու քաղել անոր ոտնահետքերէն, կրելով մեր ալ անձնութեան խաչը:

Առարկայականօրէն, իրաւօրէն եւ փորձառականօրէն ճանչնալու համար մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոսը, մօտէն հետեւելու ենք Անոր եւ սերտելու ենք Զինք, թէ ի՞նչ հոգիով կը խօսի Ան իւրաքանչիւր անձին, դէպքին, եւ եղելութեան մասին կամ առթիւ:

Յիսուս իր մկրտութենէն յետոյ գնաց անապատ առանձնանալու եւ Հօրը հետ խորհրդակցելու: Յիսուս, որ երկինքէն եկած էր աշխարհ, երբ տեսաւ երկնային փառքը եւ իր նախորդ գործունէութիւնը երկինքի մէջ, յափշտակուած երկնային սրբութենէն, ակամայ բաղդատեց երկրայինը երկնայինով եւ զգաց իր առաքելութեան ահաւոր դժուարութիւնները: Յիսուս շարունակեց իր խորհրդածութիւնը Հօրը հետ առանց զգալու թէ օրերը թաւալած են, եւ ինք 40 օր առանց նուաղելու շարունակած ու վայելած է իր Հօր քաղցր մտերմութիւնը:

Սատանան, որ ըմբոստացած էր Աստուծոյ դէմ եւ դեռ տէրն էր աշխարհի, կարծեց թէ կրնայ Աստուծոյ Միածինն ալ ըմբոստացնել Ճշմարիտ Աստուծոյ դէմ եւ միացնել զԱյն ալ իր շարքին: Սոյն խաբուսիկ փառքով մօտեցաւ փորձելու իր նախկին ընկերներէն մին՝ Աստուծոյ Միածին Որդին: Տեսնենք թէ Սատանան ի՞նչ օճանենգ բարեկամութեամբ մօտեցաւ Յիսուսին, որպէսզի զԱյն ալ իրեն գործակից դարձնէ: Ան այնպէս ձեւացուց, թէ ինք կը հաւատայ Յիսուսի հրաշագործ զօրութեան:

Սատանան երբ երկու փորձութիւններուն մէջ իր ձախողանքը տեսաւ, իր երրորդ փորձին կը ջանայ կաշառել Յիսուսը: Երրորդ փորձութեան մէջ կը տեսնենք Սատանային յանդգնութիւնը եւ յուսահատական փորձը: Սատանան կ'առաջարկէ տալ Յիսուսի ի՛ր իսկ թագաւորութիւնը, ըսելով. «Աշխարհի բոլոր թագաւորութիւնները եւ զօրութիւնները քեզի պիտի տամ, եթէ գետին իյնալով երկրպագես ինձի»: Այն ատեն Յիսուս ըսաւ Սատանային. «Նսի՛ս գնա, Սատանայ, որովհետեւ գրուած է՝ պիտի երկրպագես քու Տէր Աստուծոյ եւ զԱյն միայն պիտի պաշտես» ..Մատթ. Գ. 10-11:

Յիսուս, որպէս յաղթական Մարդու Որդի, կը վերադառնայ անապատէն, քաղաք, զգետներու համար Սատանան նաեւ մարդոց մէջէն: Յիսուս կը հաւաքէ իր շուրջ կարգ մը անուս եւ աշխարհական ձկնորսներ: Արդեօք, ինչո՞ւ համար Յիսուս անուս եւ աշխարհականներ կը հաւաքէ որպէս աշակերտներ, երբ կային բազմաթիւ ուսեալ Փարիսեցիներ եւ աստուածաբան դպիրներ: Յիսուսի փնտռածը աննախապաշար, անկեղծ եւ Զինք սիրելու պատրաստ հոգիներ էին, որոնց կրնար վստահիլ ինքզինքը ու նաեւ իր հիմնարկելիք Սուրբ Եկեղեցին:

Ուսեալ եւ Մովսէսի Օրէնքով դաստիարակուած հոգեւորականներուն Յիսուս պատուիրեց ըսելով.

«Ճշմարիտ, ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, եթէ մէկը վերստին չ'ծնի՝ չի կրնար Աստուծոյ արքայութիւնը տեսնել» Յովհաննէս Գ. 3:

Այնպէս ինչպէս Յիսուս ի՛նք Աստուծո՛ւմ ծնած Հոգեղէն էակ էր, ու մարդկութիւնը փրկելու համար մարդացաւ (Մարմին եղաւ), նոյնպէս մարդկային (մարմին) եղածներ պարտաւոր են Հոգիէն ծնանիլ, որպէս զի դառնան ու կարենան տեսնել Աստուծոյ Թագաւորութիւնը՝ Անոր յայտնութիւնը: Աստուծային յայտնութիւնը, Մովսէսի մարմնական՝ մարդկային Օրէնքին մէջ չգտնուիր, այլ այդ բարձրագոյն շնորհք մըն է, որ կը տրուի ա՛յն անձներուն, որոնց որ Յիսուս կը հաճի: Ան քացայայտօրէն ըսաւ.

«Ոչ ոք կը ճանչնայ Հայրը, եթէ ոչ՝ Որդին, եւ ան՝ որուն ուզէ յայտնել Որդին».. Մատթ. ԺԱ. 27:

Այնպէս ինչպէս Յիսուս փնտռեց ու կանչեց աշակերտներ, այնպէս եւ մենք փնտռելու եւ խնդրելու ենք Յիսուսէ, որ մեզի ալ շնորհէ այդ աստուածգիտութեան յայտնութիւնը:

Աստուածանաչումը ոչ թէ պարզ

մարդկային գիտութիւն մը ունենալ է, այլ Յովհաննէս առաքեալ սապէս կը քացատրէ:

«Անոնք որ ընդունեցին զայն (այսինքն Յիսուսի Աւետարանը, Աստուծոյ Թագաւորութիւնը) իշխանութիւն տուաւ անոնց ըլլալու Աստուծոյ որդիներ, անոնց՝ որոնք կը հաւատան Իր անունին: Անոնք ո՛չ արիւնէն, ո՛չ մարմինի կամքէն եւ ո՛չ ալ մարդու կամքէն, այլ Աստուծմէ ծնան» ...Յով. Ա. 12-13:

Բոլոր մարգարէները, նաեւ Մովսէս, Եղիա, իմաստասէրներ ու քարոյազէտներ, ծնած են մարմինէ եւ մարդու կամքէ: Միայն մէկ եզակի Անձնաւորութիւն մը կայ, որ ծնած է Աստուծմէ, ու կը կոչուի Աստուծոյ Միածին Որդին, որ նաեւ «մարմին եղաւ»: Ուստի, աստուածային գիտութիւն ունենալու միակ քանալին, վերէն՝ Աստուծմէ՝ ծնանիլն է, որովհետեւ ներկայիս մարմինէն ծնած մարմնաւորներ են: Աստուծմէ կամ վերէն ծնանիլ առանձնաշնորհ մըն է, որ Յիսուս Ինք կու տայ արժանաւորին, անոր, որ Ինք կը ճանչնայ եւ կրնայ վստահիլ:

Քրիստոնեայի մը պարտականութիւնը աշխարհի վրայ, ճանչնալ է ա՛յս Յիսուսը: Մտերմանալ է Անոր հետ, սիրելո՛ւ է Ջայն հոգիով ու վստահիլ Իրեն: Հետեւի՛ Անոր ոտնահետքերուն ու ճանչնալ այդ ոտնահետքերը, որպէս զի չկորսնցնէ Ջայն երկրային իր ճանապարհորդութեան ընթացքին: Մեր կոչումը, մեր տեսիլքը որպէս զի ուղիղ եւ ճշմարտօրէն կարենանք քածնել ուրիշներու հետ, մենք պարտաւոր ենք ճանչնալ Յիսուսը փորձառարար ու ոչ եկեղեցական վարդապետութիւններու ընդմէջէն: Ինչո՞ւ, որովհետեւ, այսօր իւրաքանչիւր եկեղեցի իրեն յատուկ վարդապետութիւններ ունի եւ իր վարդապետութեան չհետեւողին խոտոր

աչով կը նայի... կամ կը նզովէ: Մինչդեռ մեր Տէրը, մեզ սիրող Փրկիչը ըսած է իր աշակերտներուն շատ հասկնալի քացատրութեամբ.

«Նոր պատուիրան կու տամ՝ ձեզի, որ սիրէ՛ք զիրար, ինչպէս ես սիրեցի, դուք ալ սիրէ՛ք զիրար: Եթէ դուք զիրար սիրէ՛ք ատով ամենքը պիտի գիտնան թէ դուք իմ աշակերտներս է՛ք» ...Յով. ԺԳ. 34-35:

Յիսուսի վերոյիշեալ ատյո՞րք թէեւ «պատուէ՛ր» մըն է, սակայն ան իր խոր ըմբռնումին մէջ, ցոյց կու տայ մեզ անհունօրէն սիրող Յիսուսի ջերմ մտերմութիւնը, որ Ան ունէր Իր աշակերտներուն հանդէպ: Ան կ'ըսէ. «սիրեցէ՛ք զիրար, ինչպէս ե՛ս ձեզի սիրեցի»: Յիսուս որքա՞ն եւ ինչպէ՞ս սիրեց մեզ: Մինչեւ որ մենք եւս չըմբռնենք Իր սիրո՛յ հարցումը եւ չիւրացնենք մեզ սիրելուն անձնաւորումը, մենք Յիսուսը ճանչցած չենք ըլլար: Մենք կրնանք սերտել աստուածաբանական դրոյթներ, վարդապետական քաղմաքիւ պատուիրաններ որոնք քիսած կրնան ըլլալ միայն մեր մարմնաւո՛ր մղումներէն՝ հպարտութենէ կամ «եսի» պատրանքներէն:

Յիսուս, մարդկութեան հոգւոյն մէջ կ'ուզէ տեսնել Ի՛ր նմանութիւնը, Ի՛ր սիրոյն հարազատութիւնը եւ անխարդախ անկեղծութիւնը, որ ճանչնալ է Ջայն: Որքան որ Յիսուսի ծառայութեան կոչում ունեցող անձ մը, Անոր աշակերտիլ փափաքող մը չի կրնար ցուցնել իր Տիրոջ այս սէրն ու անձնաւորումը, ան ինքզինք Յիսուսի աշակերտ չի կրնար սեպել: Ճանչնալ Յիսուսը, կը նշանակէ ըլլալ հաւատարիմ, ծառայասէր եւ անձնուրաց աշակերտ: Չկայ ուրիշ կերպ կամ միջոց որ կարելի ըլլայ մարդ արարածին, ճանչնալ իր Տէրը՝ Յիսուս Քրիստոս:

Մարդկային հասկացողութեամբ կրնանք ծանօթանալ Իրեն որպէս դրացի մը, գիտնալ անունը, ի՞նչ գործ կամ աշխատանքի հետեւիլը, հարուստ կամ քարեկեցիկ ըլլալը, իր ազգութիւնը եւ կրօնական հակումը: Մարդ արարածը ճանչնալու համար, երկրաւոր էակ մը, պարտ է ունենալ հոգեկան մօտեցում եւ գերմարդկային հաղորդութիւն «Հոգի» Աստուծոյն հետ:

Ճանչնալ Աստուծոյ Միածինը, Աշակերտներուն Ոտքերու լուացումի պահուն:

Երբ աշակերտները փափաքեցան ուտել Զատկուայ ընթրիքը, բոլորն ալ հաւաքուած էին սեղանի մը շուրջ: Յիսուս գիտնալով որ Իր այս աշխարհէն մեկնելու ժամը հասած էր. «Ան ելաւ ընթրիքի սեղանէն, մէկդի դրաւ զգետները եւ դենջակ մը առնելով՝ մէջքին կապեց: Եւ ապա ջուր առնելով՝ լեցուց կոնքին մէջ ու սկսաւ աշակերտներուն ոտքերը լուալ եւ սրբել այն դենջակով, զոր կապած էր մէջքին».. Յով. ԺԳ. 4-6:

Ընդհանրապէս գերիներ կամ ծառանք կը լուային իրենց տիրոջ ոտքերը ո՛չ թէ ընթրիքի պահուն, այլ երբ անոնց տէրերը տուն մտնէին:

Յիսուսի, ընթրիքի սեղանէն ելլելով աշակերտներուն ոտքերը լուալը կը հետաքրքրէ զիս: Ինչո՞ւ համար Յիսուս նախապէս չլուաց աշակերտներուն ոտքերը, այլ սեղան նստելէն յետո՛յ լուաց: Շատ հաւանական է (համեստ կարծիքովս), որ Յիսուսի ալ չափազանց նուաստացուցիչ էր սոյն արարքը գործադրել, մանաւանդ, որ պարտաւոր էր լուալ Յուդայի՛ն ալ ոտքերը: Մեր Փրկիչը կամեցաւ մինչեւ վերջի՛ն նուիրումն ու յետի՛ն յաճնառութիւնը կատարել եւ կամեցա՛ւ իրագործել ամենադժուարին:

Մենք երբեմն կը խոնարհինք, քայց յաճախ չափ ու սահման կը դնենք

մեր խոնարհութեան եւ ստորադասութեան: Պատահած է որ ըսած ըլլանք. «Եղբայր, այսօր խոնարհեցայ, աւելի ի՞նչ կրնայի ընել:» Յիսուսի ոտնուա՛ն, այդ «աւելի ի՞նչ կրնայի ընելուն» պատասխանն է: Յիսուս մէքորոյի մը ամբողջութիւնը կատարած էր, երբ սեղան նստաւ Ինք ու աշակերտները: Երբ բոլորը նստան սեղան, Ան յիշեց թէ տակաւին մէկ մէքորին մէկ միլլիմէքոր պակաս է ու չէ լրացուցած: Ուստի, Ան ընթրիքը կէս ձգեց ու ելաւ կատարելու ա՛յն, որ ամենաստորնացուցիչ արարքն էր մարդկայնօրէն:

Կը յիշեմ Հայ յեղափոխական անձի մը ձերբակալուիլը, չարչարուիլը եւ անարգուիլը որ պատմած է: Ան պատմեց իր կրած անպատմելի չարչարանքները: Ան ըսաւ թէ մարմնական չարչարանքները քան մը չէին, կրած անարգանքներուն քով: «Ինծի եղած մեծագոյն անարգանքը եղաւ երբ թֆեցին դէմքիս վրայ»:

Ամէն անգամ երբ կարդամ Յիսուսի դատաւարութիւնը Հրէական Սանհետրիմի՛ն մէջ ուր Ան կը հարցաքննուի, ու կու գամ այն քառերուն, ուր սպասաւոր մը կ'ապտակէ՝ Յիսուսը, եւ ուրիշներ կը թֆեն՝, ամբողջ էութենէս սարսուռ մըն է որ կ'անցնի եւ չեմ կրնար կրկին կարդալ: Նոյնպէս ալ ամէնա-անարգական եւ ստորնացուցիչ արարքն էր, որ Յիսուս յանձն առաւ իրագործել, երբ ծունկի գալով լուաց աշակերտներուն ցեխոտ ոտքերը:

Փոքորիկ կար Յիսուսի հոգւոյն մէջ, լուա՞լ աշակերտներուն ոտքերը, խոնարհի՞լ վերջնական աստիճան, ուրանա՞լ անձը նոյնիսկ դաւանանի մը Յուդայի՛ն առջեւ: Այսպիսի փոքորկայոյ՞ք մտածումներու մէջ, Յիսուս ստանձնեց Իր առաքելութեան ամէնադժուարին քայլը: Ան ելաւ ընթրիքի սեղանէն, մէկդի դրաւ զգետները եւ դենջակ մը առնելով՝

մէջքին կապեց: Ապա ջուր առնելով լեցուց կոնֆին մէջ ու սկսաւ աշակերտներուն ոտքերը լուալ եւ սրբել այն դեմքակով, զոր կապած էր իր մէջքին: Ան մօտեցաւ Սիմոն Պետրոսին, եւ Պետրոս ըսաւ Անոր. «Տէ՛ր, դո՞ւն իմ ոտքերս պիտի լուաս»: Յիսուս պատասխանեց անոր եւ ըսաւ. «Ինչ որ ես կ'ընեմ՝ դուն հիմա չես հասկնար, բայց յետոյ պիտի հասկնաս».. Յով. ԺԳ. 4-7:

Յիսուսի անցուցած հոգեկան փոթորիկներն ու յուզումները կարելի չէր որ Պետրոս հասկնար, հետեւաբար Յիսուս կ'ըսէ անոր ու նաեւ բոլորիս. «Ի՞նչ որ ես կ'ընեմ՝ դուք հիմա չէք կրնար հասկնալ, որովհետեւ չարաբանի եւ անարգանի բովէն չէք անցած, սակայն պիտի գան օրեր երբ հալածուիք ու անարգուիք, ա՛յն ատեն (յետոյ) պիտի հասկնաք»:

Ինչպէ՞ս կարելի է մեզի, մարդ արարածներուս, հասկնալ երկնաճեմ Աստուծոյ Որդին, որ մարդացաւ յայտնելու համար Հա՛յր Աստուծոյ սէրը եւ ողորմութիւնը աշխարհի: Իր առաքելութիւնը եղաւ բան մը տալ եւ բաշխել ու ո՛չ բան մը առնել: Մինչդեռ առնողները Զինք բռնեցին չարաբեցին, անարգեցին ու յետոյ սպաննեցին:

Կ'ուզե՞ս ճանչնալ քու Փրկիչդ Յիսուս Քրիստոսը: Յանձն առ հալածուիլ, անարգուիլ, վտարուիլ եւ աստիճանաբար:

Ջանաճի ճանչնալ Մարդեղացեալ Որդին Աստուծոյն, երբ Ան բժշկեց ի ծնէ կոյրին աչքերը: Յիսուս կ'անցնէր ճամբէ մը եւ տեսաւ կոյր մարդ մը: Ի՞նչ ուշագրաւ է մարդասէր Յիսուսի տեսողութիւնը: Ան ոչ միայն կը տեսնէ հարուստները, զօրաւորները, գիտունները եւ կրօնաւորները, այլ կը տեսնէ նաեւ աշխարհի անպէտք կարծուածներն ալ: Շատ հաւանական է որ աստուածառաք Յիսուս Բժիշկը խօսքի բռնուեցաւ այս

կոյրին հետ, եթէ ոչ աշակերտները պիտի չհարցնէին Իրեն, թէ որո՞ւնն է մեղքը, «Ասո՞ր թէ իր հօրն ու մօրը, որ ան կոյր ծնած է»:

Այսօր ալ երբ մենք եւս հարցնենք նմանօրինակ հարցում մը, կարգ մը եկեղեցական ուսուցանող վարդապետներուն, անոնք կը պատասխանեն թէ այդպիսի դէպքերու պատճառը «Աղամական Մեղքն» է:

Տեսնենք թէ Յիսուս ի՞նչ պիտի պատասխանէ մեզի այսօր: Յիսուս պատասխանեց աշակերտներուն: Յիսուս նայեցաւ աշակերտներու աչքին, ու սիրով եւ համբերութեամբ պատասխանեց ըսելով. «Ո՛չ ատոր մեղքն է եւ ո՛չ ալ իր հօրն ու մօրը, այլ որպէս զի Աստուծոյ գործերը յայտնի ըլլան ատոր վրայ».. Յով. Թ. 3.:

Այս դէպք եղելութեան ընթացքին, Յիսուս ոչ թէ կը տեսնէ միայն ի ծնէ կոյրը, այլ նաեւ կոյր ծնած իր աշակերտներո՛ւն կուրուքիւնն ալ: Աշակերտները, որոնք երեք տարի հետեւեցան Յիսուս Մարգարէին ու տեսան անպատում հրաշխները, լսեցին երկնագեղ ֆարոգներ եւ իմացան աստուածային սիրոյ պտուիքաններ, սակայն տակաւին չէին կրցած բօթափել Մովսիսական օրէնքը, որ տրուեցաւ Սինա լեռնէն մարդկային իմաստասիրական աղբիւրէն:

Ճանչնալու համար Յիսուս Քրիստոսը՝ «Ճմարտութիւնը, Ճամբան եւ Կեանքը», մարդ արարած ուրանալու է իր անձը, այսինքն իր նախորդ գիտելիքները, կրօնական նախապաշարումները եւ հեթանոս նախակարծիքները, որոնք մուտք գործած են կամայ ակամայ մեր առօրեայ հոգեբանութեան մէջ: Այս ճմարտութեան համար, Յիսուս պատուիրեց Նիկողեմոս աստուածաբանին ըսելով. «Պէտք է քեզի վերստին ծնանիլ», այսինքն քու աստուածաբանական (Մովսէսի

գիտութիւնը) մոռցիր ու սորվէ ի՛մ նշմարտութիւններս: Ես ունայն պատճառի մը համար չեկայ երկինքէն, այլ բացատրելու համար ճշմարիտ Աստուծը եւ Անոր սիրո՛յ Աւետարանը:

Յիսուսի սորվեցուցած գիտութեամբ, մեղքն ու սխալանքը ժառանգական չի կրնար ըլլալ, որովհետեւ անոնք հոգեկա՛ն են ո՛չ մարմնական հիւանդութիւններ: Ի՞նչպէս կարելի է որ մարմնական կուրութիւն մը «Աստուծոյ գործերը յայտնէ»:

Աշխարհի վրայ գործուած բոլոր ժխտական դէպքերը չարի՛ն գործունէութիւններն են: Օրինակ հիւանդութիւններ՝ մարմնական եւ հոգեկան, անհամաձայնութիւններ՝ ընտանեկան կամ ընկերաբանական: Մարդկային բոլոր ձախորդութիւնները չարին գործունէութեան արդիւնքներն են: Յիսուս եկաւ աշխարհ որ քակէ չարին գործադրումները:

Ուստի Յիսուս երբ տեսաւ չարի գործած աւերները, չկրցաւ հանդուրժել կոյրին պատահած ժխտական կուրութեան: Յիսուս՝ որ ձարտարապետն էր տիեզերքի կառուցման եւ մարդկային ստեղծագործութեան, ուզեց յաղթահարել չարին գործած սոյն խաթարումը: Ան որպէս Բարիի եւ Կատարելութեան նարտարապետ, փոխակերպեց այդ մարդուն ի ծնէ կուրութիւնը լուսաւորութեան ի փառս Աստուծոյ:

Յիսուս մարդկութեան ժառանգ թողուց Աւետարանը եւ Հոգին Սուրբ, որուն միջոցաւ բոլոր անոնք, որոնք կ'ուզեն ճանչնալ Զինք, առիթը ունենան մտերմանալու Իր հետ: Չորս Աւետարանները, Յիսուս Քրիստոսի կենսագրութիւնները չեն, մեր մարմնական կամ իմաստասիրական հարցումներուն եւ տեսութիւններուն գոհացման համար չգրուեցան անոնք, այլ՝ խոնարհութեամբ

երբ ծնրադրենք Յիսուսի ոտներուն, եւ ընդունինք Զայն որպէս Աստուածորդի անկեղծօրէն եւ իրաւ, այն ատեն միայն Ան մեզի ալ պիտի շնորհէ այն յայտնութիւնը եւ ճանաչումը որ խոստացաւ ըսելով.

«Ոչ ոք կը ճանչնայ Հայրը, եթէ ոչ՝ Որդին, եւ ան՝ որուն ուզէ յայտնել Որդին»:

Հաւատացեալներ բնաւ երբեք դիտելու կամ երեւակայելու չեն տիեզերքի Արարիչ ձարտարապետ Յիսուսը որպէս մօր մը գիրկը նստած ծծկեր մանուկ մը, անգոր եւ մարդկային խնամքի կարօտ: Յիսուս Ինքզինք երբ յայտնեց աշխարհի, աւարտած էր պայքարամարտը Սատանային հետ ու եկած յաղթահարելու զայն մարդոց մէջէն ալ:

Միթէ, Անգլիացիք կը ներկայացնեն իրենց գաղթատիրական հերոսները որպէս ծծկեր մանուկներ: Միթէ Գերմանացիք ցո՞յց կու տան իրենց կայսրերը որպէս մանուկներ: Հռոմի կայսրերը ե՞րբ ներկայացուած են նստած ճոյգի մը վրայ, ու ձեռքը բռնած յաղթական սուր մը: Մտածե՛նք մեր գործած այս սխալին վրայ, անաչար ու աննախապաշարօրէն: Զեմ ուզեր այս մասին ծանրանալ, այլ կը թողում այս մտածումս ընթերցողներու ուշադրութեան:

Եթէ կ'ուզենք անկեղծօրէն ճանչնալ մեր Փրկիչ Տէր Յիսուսը, ուսումնասիրենք Իր տարած յաղթանակներն ու քարոզութիւնները: Զանաւն տեսնել Զինք, «Բարի Սամարացի» առակին մէջ, ուր Ան կու գայ գթութեամբ եւ կ'ամոքէ իր թշնամիին ցաւն ու կը դարմանէ անոր վէրքերը: Տեսնե՛նք Յիսուսը Ղազարոսի գերեզմանին առջեւ, ուր Ան կայնած է արցունքահոս աչքերով ու սաստկաշունչ ձայնով կ'ըսէ մեռեալին. «Ղազարո՛ս,

ելիր, դո՛ւրս եկուր».. Յովհ. 11.43: Յիսուսի սաստկաշունչ խօսքերը ո՛չ թե Ղազարոսը յարուցանելու համար էր, այլ Սատանայի՞ն ուղղուած: Յիսուս ցոյց տուաւ չարին, ժխտականին ու դաւանանին, թէ ինքն չարի բոլոր վատութիւններէն գերիվեր է ու պիտի գայ ժամանակը երբ չար Սատանան վերջնականապէս պիտի կործանի, չախջախուի ու իր հետեւորդները պիտի դառնան թանգարանային պատմութիւն:

Ճանչնա՛նք Յիսուսը «Քարի Սամարացիի» առակին մէջ: Այս առակին մէջ կը տեսնենք երեք դասակարգի պատկանողներ:

1.- Վիրաւոր խլեակ մը՝ խոշտանգուած, վիրաւոր եւ կողոպտուած ճամբորդ մը, որ կիսամերկ եւ անօգնական ինկած է ճամբու մը վրայ:

2.- Ղեւտացի կղերականները, որոնք կը ներկայացնեն ներկայ Պատուելիները, Քահանաներն ու սարկաւազները, որոնք կ'անցնին առանց կողոպտուելու նոյն ճամբէն: Վիրաւոր եւ կողոպտուած թշուառը կը տեսնէ այս հոգեւորականները ու կարծելով թէ անոնք կու գան օգնելու իրեն, ան անուշ աչքերով ու քաղցր ձայնով հագիւ լսելի, կը հայցէ անոնց օգնութիւնը, քայց ափսոս: Անոնք կը նային այս կիսամերկ վիրաւորեալին ու կ'անցնին կ'երթան ըսելով անոր. «Աստուած օգնական...»:

Հէ՛ք կիսամերկ վիրաւորեալը յոգնած եւ յուսահատ կը փակէ իր աչքերը ու կը սպասէ որ մահուան շղարշը ծածկէ ու պարուրէ գին: Յանկարծ կ'իմանայ անասունի մը ֆալուածքը: Կը քանայ աչքերը ու կը տեսնէ օտարական մը իշու վրայ նստած, որ կ'ուղղուի դէպի իրեն: Կիսամերկ Հրեայ վիրաւորը վախէն սահմոկած, կը կարծէ թէ այդ Սամարացի թշնամին, առիթէն օգտուելով պիտի

սպաննէ գին: Քիչ յետոյ վախէն գոցած աչքերը կը քանայ եւ ի՞նչ տեսնէ. Սամարացի օտարականը ծունկի եկած է ու գին կ'արթնցնէ շոյելով իր արիւնդուայ նակատը: Թշնամի կարծուած Սամարացին, վիրաւորեալին յուսահատ սրտին յոյս եւ կեանք կը ներշնչէ: Անոր ծարաւ շրթներուն ջուր կու տայ ու պատառ մը հացով մեղր կը կերցնէ անօթեցած հոգւոյն: Յետոյ կը լուայ վերքերը եւ իւղով կ'օծէ զանոնք ու մաքուր լաթով կը կապէ արիւնահոս մասերը: Յետոյ կը գրկէ զայն ու կը դնէ իր իշուկին վրայ ու կը տանի պանդոկ մը որ թիշկը կարենայ խնամել զայն:

Ի՞նչ հակապատկեր կղերական եւ հոգեւոր կարծեցեալներու եւ աշխարհական հաւատացեալներու: Պատկեր մը, ուր Յիսուս կը նկարէ բոլոր ժամանակներու եւ նոյնիսկ մեր ժամանակներուն համար: Յիսուս ոչ միայն գիրով եւ այբեցգիմով խօսեցաւ ու քարոզեց մարդոց, այլ նաեւ պատկերազրուքեամբ, առակներով եւ հաւաքածոյ մը շինելու իրենց հասկեցածներէն, եւ որպէս զի իրենք ալ գործե՛ն, ծառայե՛ն քարիք ընելով եւ յաղթելով չարին: Յիսուս կ'ըսէ մեզի.

«Եթէ այս քաները գիտէ՛ք՝ առաւել երանելի է՛ եթէ կատարէ՛ք զանոնք» ..Յով. ԺԳ. 17:

Քրիստոս Յիսուսը ճանչնալու համար, հսկումով եւ խնդրանքով սերտելու ենք «Անառակ Որդիին» առակը: Սերտել, կը նշանակէ թափանցել խօսքին հոգեւոր եւ ոգեգրական խորհուրդներուն: «Ոգեգրական խորհուրդներ» կ'ըսեմ, որովհետեւ, թէպէտ Յիսուս «մարմին եղաւ» մեզի՝ մարդկութեան համար, սակայն Ան միակ Անճնաւորութիւնն է, որ «երկինքէն իջաւ. Մարդու Որդին՝ որ երկինքէն է» ..Յով. Գ. 13:

Յիսուսի խօսքերը կու գան մեզի,

թէ՛ պատկերագրուած եւ թէ՛ հոգեգրական հասկացողութեամբ: Յիսուս երբեք ինքզինքն պարտադրաբար չէ նանչցուցած եւ ո՛չ ալ երբեք վարդապետութիւններ յայտարարած: Ինչո՞ւ, որովհետեւ Ան «Խորհուրդ Խորին» է: Մարդ արարած, կամ եկեղեցական ժողով մը, որքա՞ն ալ կարծէ թէ ի՞նք երկնային առանձնաշնորհը ունի կանոնադրելու հաւատքի վարդապետութիւնը Անրացատրելիին ու Քացարձակին, արդէն իսկ մեղանչած կ'ըլլայ: Սոյն ողբերգական պատահար դէպքը գործադրուեցաւ 325 թուականին Նիկիոյ համաշխարհային եպիսկոպոսական ժողովին մէջ: Այդ դէպք իրողութիւնը, որքան ալ ունեցաւ իր քարի հանգամանքը եւ օգտակար գործունէութիւնը, նոյնքան ալ իր ժխտական ու վնասակար հետեւանքները, որոնք կը գործեն ցարդ:

Եկեղեցական «հայրեր» երբ քացատրել ջանացին Անրացատրելին գրաւոր կերպով, անոնք նաեւ պատճառ եղան եկեղեցիներու քաժանման եւ իրար քանադրելու եւ ախտորոշելու իրենց նման չհաւատացողները: Այս կրօնական հաւաքականութիւնները, ի՞նչ իրաւունքով, եւ որո՞ւն իշխանութիւնով իրենք իրենց տունին այս հեղինակութիւնը: Անսէր եկեղեցիներ իրենց փառքին եւ իրենց «ես»ին համար տուած եղան սոյն հեղինակութիւնը:

Այս համեստ գրութեամբս, չեմ ջանար քացատրել Արարիչ Աստուածն ու Յիսուս Քրիստոս մեր Փրկիչը, այլ կը ջանամ համեստօրէն վկայել ա՛յն փորձառութիւններս, որով հաւատացեալ մը կարելիութիւնը կրնայ ունենալ ձանչնալ եւ հոգեպէս իմանալ ու ոչ քացատրել վսեմ ու շնորհալի Յիսուս Քրիստոս Աստուածորդին:

Յիսուսի նկարագրած «Անառակ Որդիի» առակին մէջ, անկեղծ եւ ուշադիր

ուսանող մը, կը տեսնէ Աստուծոյ փրկագործութեան համայնապատկերը: Հոն կը տեսնենք երկու եղբայրներ: Պզտիկը անառակ, իսկ մեծը անձնասէր եւ ինքզինքն առանձնաշնորհեալ սեպող մը:

Կրտսեր տղան կ'ուզէ տեսնել աշխարհը, վայելել իրեն շնորհուած հանոյքները եւ մարմնական մղումները: Ան կ'ապրի այնպէս, ինչ որ մարմինը կը պատուիրէ իրեն: Այս անառակ կոչուած տղան երբ կը հասնի չափահասութեան, կը պահանջէ հօրմէն, որ իրեն իյնալիք ժառանգութիւնը քաժնուի եւ ի՛ր սեփականութիւնը դառնայ հօրը մահուանէ առաջ: Մեծ եղբօր հոգը չէ, որովհետեւ ան անդրանիկ ըլլալով շատ աւելին պիտի ունենայ, էր հօրը մահէն յետոյ ինք պիտի դառնայ ժառանգորդը բոլոր մնացած հարստութեան: Մեծ եղբայրը աւելի ուրախ է որ մրցակից մը պիտի չունենայ եղբօրը մեկնումէն յետոյ: Հայրը խորապէս վշտահար պզտիկ տղուն պահանջներուն առջեւ, կը ստիպուի քաժնել իր ունեցումածքը երկու զաւակներուն: Պզտիկ տղան իր ժառանգութիւնը (պապենական հողերն ու ագարակները) ծախելով եւ հօրը վիշտը խորացնելով կը պատրաստուի մեկնիլ դէպի քաղաք: Մեկնած պահուն, հայր մը ունի միայն երկու նախընտրանք: Մէկը, սպառնալ է իր անառակ որդւոյն ըսելով թէ, եթէ երբեք հեռանայ այս տունէն, մէյմըն ալ չի կրնար վերադառնալ (ինչպէս եղաւ սպառնալիք Ադամին ու Եւային, կարգելով պահակներ, որպէս զի չկարենան վերադառնալ Եդեմ), որովհետեւ նզովեալ (մեղաւոր) կը նկատուին: Հօր մը երկրորդ ընելիքը կ'ըլլայ, սիրոյ եւ գթութեան արտայայտութիւն, ըսելով իր զաւակին. «Սիրելի զաւակս եթէ պատահի որ կորսնցնես ժառանգութիւնդ, վերադարձի՛ր ինծի, մինչեւ մահս ես բու հայրդ եմ:

կրնաս ստանալ եւ կորսնցնել իմ ժառանգութիւնս եւ ստացուածքս, սակայն չես կրնար կորսնցնել իմ սէրս, որովհետեւ իմ սէրս հանդէպ քեզի սպառնելով կը դառնայ անսպառ:

Անառակ որդին կը լսէ հօրը վերջին խօսքերը, քայց չիմանար անոնց իմաստը: Անոր միակ հետաքրքրութիւնը փաղափին մէջ վայելելիք մարմնական հաճոյքներն են: Սակայն այս տղուն մտքին մէջ միակ տպաւորութիւն, իր քաժանութիւն պահուն, հօրը արցունքները եղան: Ջարմանալի է, որ Անառակին տունէն հեռանալու պահուն, մեծ եղբայրը քացակայ է: Ան քացակայ է, որովհետեւ մեծ եղբայրը կը ներկայացնէ Իսրայէլի ժողովուրդը, իսկ Անառակը՝ հեթանոսները: Որովհետեւ Հրեաները որեւէ կերպով չէին հետաքրքրուած հեթանոսներով: Իրենց գիրենց առանձնաշնորհեալ եւ ժառանգորդները կը կարծէին ըլլալ: Հրեաներուն միակ հետաքրքրութիւնը հեթանոսներու հետ առեւտուր ընել եւ դրամ շահիլ էր անոնցմէ:

Շատ հաւանական է, որ մեծ եղբայրը, անառակ եղբոր հեռանալէն յետոյ ուրախութեան հաւաքոյթ մը սարքեց իր ընկերակիցներուն հետ:

Անառակը երբ հասաւ փաղափ եւ տեսաւ խաղարաններն ու հաճոյքի զբօսավայրերը, կարծեց թէ իր հօր ժառանգութիւնը անհատնում ոսկեհամք մըն է, սակայն ցնորքի ու խաբկանքի երազը շատ երկար տարիներ չտեսցին, եւ օր մըն ալ ինքզինք գտաւ աղփատութեան եւ անօթութեան թակարդին մէջ: Արհեստ չունէր որ աշխատի, մուրալու ամէջաւ: Գնաց իր գուարնութեան ընկերներէն մէկուն, ան ալ որպէս զի ազատի այս տգորուկէն, դրկեց զինք արածելու ֆարշահոտ խոզերու երամակ մը: Ան արդէն ծախած էր իր ազնիւ հանդերձները,

կօշիկները, գլխու փաթոցները ու դարձած անճանաչելի: Յոյս չունէր իր խաղարանի ընկերներէն ոչ ալ այն կեղծ պոռնիկներէն որոնք զինք կը շոյէին ու կը համբուրէին: Յուսահատ, միայնակ եւ անօթի, յանկարծ իր աչքին առջեւ տողանցեցին Հօրը արցունքալից ողջերթը եւ հրաւերը վերադարձի:

Անառակը, առանձնութեան եւ յուսահատութեան խոր վիրապին մէջ երբ տեսաւ իր գահավիժած անկումը, եկաւ ինքզինքին (ապաշխարեց, ճանչցաւ իր մարմնակա՛ն մղումներուն վախճանը): Երկա՛ր օրեր մտածեց հօր հրաւերին մասին, քայց չունեցաւ փաշտութիւնը վերադառնալու տուն: Ան կը նախընտրէր անձնասպան ըլլալ, քան վերադառնալ հօր տունը: Մինչ այս երկընտրանքներու մէջ կը տատանէր, յանկարծ ինքզինքին եկաւ: Այն անձնաւորութիւնը եւ էութիւնը որ կը կազմաւորէ մարդ էակին ամբողջական գոյացութիւնը, ունի նաեւ արթնցնելու հրաշագեղ մղումները:

Անառակը երբ այս մտածումներով կ'օրօրուէր, իր աչքերուն առջեւ տողանցեցին հօրը տան ծառաները ու նախանձեցաւ անոնց: Խոնարհեցաւ ու փափաքեցաւ ըլլալ անոնց նման եւ ըսաւ ինքզինքին. «Քանի՛ վարձկաններ կան հօրս տունը, որոնք կուշտ հաց կ'ուտեն, մինչ ես այստեղ սովամահ կ'ըլլամ: Ելլեմ երթամ հօրս բոլ եւ ըսեմ անոր. «Հա՛յր, մեղանչեցի երկինքի դէմ ու բու առջեւդ եւ այլեւս արժանի չեմ բու որդիդ կոչուելու, զիս բու վարձկաններդ մէկը դարձուր»:

Բազմաթիւ անձեր եւս վերոյիշեալ խորհուրդները ունեցած են իրենց կեանքի ընթացքին, որոնք մնացած են միայն խորհուրդներ եւ մտածումներ առանց գործադրումի, վախի եւ ամօթի պատճառաւ: Իսկ Անառակին զղջումն ու խոստովանութիւնը դարձան գօրութիւն

եւ գործադրում: Ան բողոց խոգարածութիւնը եւ ճամբայ ելաւ դէպի հօրը տունը:

Մինչեւ հոս կը տեսնենք Անառակին (Ադամին) ըմբոստութիւնը իր Արարչին դէմ: Յիսուսի նկարագրութեան մէջ ոչ թէ Աստուած Ինք կը վտարէ՝ Անառակը եղբմէն, ու կ'արգիլէ որ ան չկարենայ վերադառնալ եղբմական տուն, այլ՝ Ադամ (Անառակը) իր ազատ կամքով կը հեռանայ հօրէնական տունէն (եղբմէն), կարծելով որ իր Արարչէն անկախ, ինք իր հնարագիտութեամբ պիտի աստուածանայ:

Անառակին տուն վերադարձի բուն պատճառը, թէեւ չէ արձանագրուած, սակայն հոգիով իմանալի է, որ իր հօր արցունքները եւ սիրոյ ողջերթը եղան: (Պիտի բացատրուի յետագային): Անառակը ինչ է փաշտութեամբ եւ հաւատով եկաւ հօրը տունը: Ան վստահեցաւ հօր արցունքներուն եւ սիրոյն, ո՛չ սպառնալիքին, երբ ան բողոց հայրը եւ հեռացաւ հօրէնական տան հորիզոնէն:

Մինչեւ աստ, ճանչցանք Անառակը: Ասկէ յետոյ պիտի ջանանք ճանչնալ Հայր Աստուծոյ հանգամանքը հանդէպ իր մարդ արարածին: Ո՛չ թէ այնպէս ինչպէս Մովսէս մարգարէն կը ջանայ նկարագրել Ծննդոց գրքին մէջ, այլ այնպէս, ինչպէս Յիսուս Ինք կը պատկերէ ու կը պայծառացնէ Աւետարաններու սրբարար հոգիով: Ինծի համար աւելի իրաւական է ու ճշմարիտ Յիսուսի՝ խօսքերը, քան այն բոլոր մարգարէները որոնք աշխարհէ ելին ու երկինքէն չեն իջած աշխարհ: Յիսուսի աշակերտող աւետարանագիր Յովհաննէս առաքեալ, կ'աւետէ՝ համայն աշխարհի ու կ'ըսէ. «Օրէնքը (Հին Կտակարանի սկզբնական հինգ գիրքերը) Մովսէսի միջոցով... իսկ շնորհն ու ճշմարտութիւնը Յիսուս Քրիստոսի միջոցով եղան» ..Յով. Ա. 17:

Ինչպէս տիեզերքի կառուցումը Յիսուս Քրիստոսի միջոցով եղաւ, նոյնպէս ալ աստուածային Շնորհի եւ ճշմարտութեան գիտելիքներն ալ կը պարտինք Յիսուս Քրիստոսի: Աշխարհի Փրկիչը Յիսուս, դիպուածաւ չեկաւ ու չմարդացաւ երկրի վրայ, այլ՝ Ան եկաւ աշխարհ որպէս Աստուծոյ անձնական Պատգամաւորը եւ Դեսպանը:

Տելֆի, Ապողոնն աստուծոյ տանարը, որուն պատգամախօսն էր Պութեա Բրմուհին: Յովհաննէս Մկրտիչ հրեղէն պատգամաբերն էր Մեսիային: Իսկ Յիսուս Պատգամաւորն էր Աստուծոյ շնորհին ու ճշմարտութեան:

Հաւատացեալները, որպէս եկեղեցի ու Յիսուս Քրիստոսի Մարմինը, պարտակա՛ն են ըլլալ թարգմանն ու մեկնաբանողը Յիսուսի պատգամը արդի մտածումի եւ հասկացողութեան: Յիսուսի Աւետարանին հրամայական պատգամը ա՛յն է, թէ ո՞վ ստեղծած է աշխարհը եւ ինչո՞ւ համար: Աւետարանին գլխաւոր պատգամը, ճանչնալ է Աստուած ճշմարիտը ու ճանչնալ է Յիսուս Քրիստոսը զոր Ան ղրկեց, որպէս Փրկիչը Աշխարհին..Յով. Ժէ. 3:

- 1.- Աստուծոյ Հայրութիւնը, հոգատարութիւնը եւ խնամակալութիւնը:
- 2.- Ո՛չ միայն անցեալի պատմական Արարիչը, այլ ներկայ կեանքի Ապաւէնը:
- 3.- Աւետարանը ներկայ կենդանի՝ Աստուծոյ իմանալի՝ Ներկայութիւնն է:

Յովհաննէս Մկրտիչին, Յիսուսի եւ առաքեալներու աւետարանչական պատգամը անհամեմատելիօրէն գերիվեր է մարդկայնական գիտութենէ եւ գրաւոր պատմութենէ: Աւետարանին պատգամը, Աստուծոյ արդարութիւնը եւ ողորմութիւնը եւ անոր թագաւորութեան գա՛ն է մարդկային կեանքին ու աշխարհի վրան որպէս արտայայտութիւն Քրիստոսի անձնէն ու պատգամէն ճառագայթող:

Յիսուսի Գերբնական Յարութեան անտարանն է՝ որ եկեղեցին չէր կրնար մոռնալ եւ անտարբեր ըլլալ պատմական Յիսուս Քրիստոսի կեանքի մասին:

Աւետարանները գրուեցան ցոյց տալու եկեղեցիին հաւատքը եւ գործօն դաստիարակչական ֆարոգութիւնը:

Աւետարանի գրական ու լեզուական արժէքներէն աւելի, շեշտուելու է անոր բարոյական արժէքները, գիրքն ու գիտէ՛ն աւելի պարտինք պատուել գիտին շարժառիթը, Ս. Գրոց լեզուէն աւելի անոր պարունակութիւնը, Թարգմանիչներու անձէ՛ն աւելի անոնց մեզի տուած պատգամը: Որովհետեւ Ս. Աւետարանը Աստուծոյ Խօսքն է (Սկիզբէն էր Բանը, եւ Բանը Աստուծոյ ղով էր), եւ անոր արժէքը արտաքին բաներէն աւելի մեզի մատակարարուած հոգեւոր սնունդին մէջ կը կայնայ: Աւետարանի կեդրոնական պատգամը ոչ թէ Յիսուս Քրիստոսի անմիջական երկրորդ Գալուստն է, այլ Խաչեցեալին ներումի ձրի շնորհը: Յիսուս, առանց աշակերտներուն արժանապատուութիւնը վիրաւորելու, Իր երկրորդ Գալստեան ժամանակին նկատմամբ, ըսաւ Իր աշակերտներուն. «Ձեզի տրուած չէ գիտնալ այն ժամերը եւ ժամանակները զոր Հայրը հաստատեց Իր իշխանութեան մէջ» .. Գործք Ա. 7:

Քրիստոսի սիրոյ պատգամները կը ղօղանջեն անդիմադրելի թովչանքով բոլոր վշտաբեկ սրտերուն՝ եւ Աստուծոյ Խօսքին կարօտ եւ ծարաւի հոգիներուն: Մարդեղացեալ Յիսուս ամպածրար բարձունքներու վրայ չտուաւ իր պատգամները, Սինային կայծակներն ու եղիայի վրէժխնդիր սուրը չեղան իր գէնքերը, այլ հեգութիւնը, բարութիւնը, սրբութիւնը, արդարութիւնը, զոհաբերութեան ոգին, որոնցմով ապրեցաւ, զորս ֆարոգեց եւ նուիրագործեց իր սրբաբարձ

Խաչելութեամբը:

Մինչեւ Յիսուս Քրիստոս, Սուրբ Սրբոցը փակ էր վարագոյրով, եւ արգիլուած էր ոեւէ մէկու մուտքը, բացի ֆահանայապետին ու տարին միայն մէկ անգամ: Քրիստոս բացաւ Աստուծոյ Ներկայութեան դուռը եւ փաշալերեց հաւատացեալները ողջունելու զԱստուած ու ճանչնալու զԱյն որպէս Հայր երկնաւորը: Ս. Խաչելութենէն յետոյ, Աստուած դարձաւ աւելի ճանաչելի խորունկ ներշնչումով: Մարդկային յայտնագործութիւններու կատարը Յիսուսի ճանաչումն է որպէս Փրկիչ եւ Տէր: Ճանչնալ Յիսուս Քրիստոսը կը նշանակէ՝ մեր հողեղէն գոյացութենէն դէպի ոգեղէն արժէքներու ճանաչում, որովհետեւ երբ չկայ լաւ ճանաչողութիւն՝ չկայ նաեւ հօգօր սէր:

Պօղոս առաքեալ, Յիսուսի ճանաչման գովերգութիւնը կ'ընէ, ըսելով. «Ան շնորհ տուաւ ըլլալու ոմանց առաքեալներ, ոմանց՝ մարգարէներ, ոմանց՝ աւետարանիչներ ... ի շինութիւն Քրիստոսի մարմնին (եկեղեցւոյն), մինչեւ որ մենք ամենքս հասնինք հաւատքի մէկ միութեան եւ Աստուծոյ Որդիին ճանաչումին, կատարեալ մարդու աստիճանին՝ Քրիստոսի կատարելութեան հասակին չափով» .. Եփես. Դ. 11-13:

Աւետարանը թափանցելու է ոչ միայն մարդու իմացականութեան, այլ անոր ամբողջական էութեանը: Աստուածն անաչումը պարզ հետաքրքրական ժամանց մը կամ տեղեկութիւն հաւաքել ըլլալու չէ՛, այլ մարտակոչ մը: Յիսուս գիտցաւ որ առանց Խաչելութեան՝ ամբողջական նուիրումի, Իսրայէլի ժողովուրդը պիտի չկրնայ բերել աստուածնաճանաչումի: Յիսուս Իր Խաչելութեան նախօրեակին կ'աղօթէ Աստուծոյ ըսելով. «Եւ ես ինձզինքս կը նուիրաբերեմ անոնց համար,

որպէս զի անոնք ալ նուիրագործուն են ճշմարտութեամբ» ..Յով. Ժէ. 19:

Ապրումներ եւ գաղափարներ կը հարստանան երբ հեղինակը կամ բանաստեղծը կ'ապրի ցաւին, երանութեան եւ ոգեւորութեան հարազատութիւնը: Ո՛վ Քրիստոս, ցոլացուր Ինքզինդ մեր ապրումին մէջ: Մարդկային յայտնագործութիւններու կատարը Յիսուսի նանաչումն է որպէս Ազատարար եւ ներում շնորհող Տէր:

Յիսուս Իր աղօթքը կը վերջացնէ պաղատելով Հօր Աստուծոյ ու կ'ըսէ. «Քեզ նանչցուցի անոնց եւ պիտի շարունակեմ նանչցնել, որպէս զի անոնց մէջ ըլլայ այն սէրը որով զիս սիրեցիր եւ ես ըլլամ անոնց մէջ» ..Յով. Ժէ. 26: Ուստի, մեր Տէրը՝ Յիսուս, Իր նանաչման յայտնութիւնը կը շարունակէ նոյնիսկ Իր համբարձումէն յետոյ ցարդ: Ի՛նչ երանելի են բոլոր անոնք, որոնք ունին շնորհը նանչնալու Քրիստոսը անձնապէս,

ոչ միայն չորս Աւետարաններէն, այլ նաեւ հոգեկա՛ն տեսանելիութեամբ: Հաւատացեալներ, այսպիսի՛ նանաչումի կանչումը են ցոլացնելու համար իրենց Տէրն ու Փրկիչ Յիսուսը: Ուստի ո՛վ աստուածայայտնիչ Վարդապետ ու անբովանդակելի Բարութիւն՝ Քրիստոս, ցոլացո՛ւր Ինքզինդ մեր ապրումին մէջէն:

Քալե՛նք ուրեմն միասնաբար ով հաւատքի եղբայրներ, Խաչի նանապարհէն, Խաչեցեալի՛ հետեւելով ու Յարութեան տեսիլով: Յարուցեալ Յիսուս մեզ յաւիտենական կեանքի կապող կամուրջն է, մեզ ապագային տանող լուսեղէն նանապարհն է, Յիսուսի իւրաքանչիւր խօսքը եւ րժշկութիւնը Յարութեան լոյսին առաջնորդող նանապարհն է:

Ամէն:

Ա.Լ.ՊԷՌ ԵՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱՆՔ

Ս. Զատկուան առիթով, շնորհաւորանքի գիրքեր եւ հեռագրեր առաւունցան Հոգեւոր ու Կառավարական պետերուն եւ Առաջնորդներուն, որոնց շնորհաւորագիրքը ստացած է Պատրիարք Սրբազան Հայրը.-

- Ամենայն Հայոց Հայրապետ, Նորին Ս. Օծութիւն Տ. Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոսին.

- Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Վեհափառ Հայրապետ, Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոսին.

- Հռոմէական Կաթոլիկ Եկեղեցւոյ Քահանայապետին՝ Նորին Սրբութիւն Յովհաննէս Պօղոս Բ. Պապին.

- Մոսկուայի եւ Ռուսիոյ Օրթոտոքս Եկեղեցւոյ Ամեն. Տ. Ալէքսէյ Բ. Սրբազան Պատրիարքին.

- Թուրքիոյ Հայոց Ամեն. Տ. Մեսրոպ Բ. Մութաֆեան Սրբազան Պատրիարքին.

- Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութեան Նախագահ Տէր. Միխայէլ Եսայեանին.

- Թեմակալ Առաջնորդներուն, Պետական եւ Ազգային Հաստատութեանց ղեկավարներուն.